

Κείμενο 1

Οι ελληνικές λέξεις ενός σοφού καθηγητή

Ο καθηγητής Ξενοφών Ζολώτας έγινε τακτικός καθηγητής πανεπιστημίου σε ηλικία μόλις 24 ετών, το 1928, και έμεινε έως το 1968 οπότε και διώχθηκε από τη δικτατορία, αναγορεύτηκε ακαδημαϊκός στα 48 του, διετέλεσε στέλεχος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου επί σειρά ετών και διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, αλλά και πρωθυπουργός της χώρας την περίοδο της οικουμενικής κυβέρνησης του 1989-1990. Πέθανε πλήρης ημερών το 2004, λίγους μήνες αφότου γιόρτασε τα εκατοστά του γενέθλια, και είναι ο εμπνευστής μέτρων που επηρέασαν καθοριστικά την οικονομική πορεία της χώρας.

Ωστόσο, κατά πάσα πιθανότητα θα μείνει στην ιστορία για τους δύο λόγους που εκφώνησε στη δεκαετία του 1950 και οι οποίοι ήταν γραμμένοι στα αγγλικά, αλλά χρησιμοποιούσαν λέξεις ελληνικής προέλευσης. Ας δούμε όμως τους λόγους αυτούς, διότι από μια πρόχειρη έρευνα έχω διαπιστώσει ότι όλοι ξέρουμε γενικά κι αόριστα τι είναι, λίγοι όμως τους έχουμε διαβάσει.

Ο πρώτος λόγος, εκφωνήθηκε στο κλείσιμο της 12^{ης} ετήσιας συνεδρίασης της Παγκόσμιας Τράπεζας, τον Οκτώβριο του 1957 στη Νέα Υόρκη, όπου ο Ξ. Ζολώτας παραβρέθηκε ως Διοικητής της Τράπεζας Ελλάδος. Ο Ξενοφών Ζολώτας ξεκίνησε την ομιλία του στα αγγλικά, και τη συνέχισε επίσης στα «αγγλικά» αλλά με αποκλειστικά ελληνογενείς λέξεις, αν εξαιρέσουμε κάποιες λίγες αναπόφευκτες αγγλικές, δηλαδή άρθρα, προθέσεις, συνδέσμους και βοηθητικά ρήματα.

"I eulogize the archons of the Panethnic Numismatic Thesaurus and the Ecumenical Trapeza for the orthodoxy of their axioms, methods and policies, although there is an episode of cacophony of the Trapeza with Hellas. With enthusiasm we dialogue and synagonize at the synods of our didymous organizations in which polymorphous economic ideas and dogmas are analyzed and synthesized. Our critical problems such as the numismatic plethora generate some agony and melancholy. This phenomenon is characteristic of our epoch. But, to my thesis, we have the dynamism to program therapeutic practices as a prophylaxis from chaos and catastrophe. In parallel, a Panethnic unhypocritical economic synergy and harmonization in a democratic climate is basic. I apologize for my eccentric monologue. I emphasize my euharistia to you, Kyrie to the eugenic and generous American Ethnos and to the organizes and protagonists of his Amphictyony and the gastronomic symposia".

Ο λόγος έκανε μεγάλη εντύπωση και ύστερα από δύο χρόνια ο Έλληνας ακαδημαϊκός επανέλαβε το εγχείρημα, τον Οκτώβριο του 1959. [...] Σίγουρα εντυπωσιαζόμαστε από τον οίστρο ενός δυνατού μυαλού και εκτιμάμε ιδιαίτερα την αγάπη ενός οικονομολόγου για τη γλώσσα, αλλά και το κέφι του· ωστόσο, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το όλο εγχείρημα δεν αποτελεί τίποτα περισσότερο από ένα διανοητικό παιχνίδι, σχεδιασμένο για να τέρψει την αφρόκρεμα των τραπεζιτών και των ισχυρών της παγκόσμιας οικονομίας και να τους θυμίσει ότι υπάρχει και η Ελλάδα, έστω και καθημαγμένη από την κατοχή και τον εμφύλιο.

Επειδή όμως πολλοί βλέπουν στους λόγους του Ζολώτα κάποιαν απόδειξη για την υποτιθέμενη υπέρτερη αξία της ελληνικής γλώσσας, ή ακόμη και ημών των ιδίων, πρέπει να βάλουμε τα πράγματα στις σωστές τους διαστάσεις. Εννοώ ότι τα κείμενα αυτά, όσο κι αν εντυπωσιάζουν, είναι ελάχιστα κατανοητά από οποιονδήποτε αγγλόφωνο ακροατή δεν γνωρίζει ελληνικά. Όχι μόνο επειδή οι περισσότερες λέξεις που περιέχουν είναι σπανιότητες, αλλά επειδή πολλές από αυτές χρησιμοποιούνται με εντελώς διαφορετική σημασία στο λόγο του Ζολώτα απ' ό,τι στα κανονικά αγγλικά. Πολλές λέξεις λείπουν από μεγάλα επίτομα αγγλικά λεξικά και μερικές μάλιστα λέξεις είναι ολότελα ανύπαρκτες.

Νίκος Σαραντάκος, <http://www.sarantakos.com/language/zolotas.html>

Ασκήσεις

1. Εντόπισε στο λόγο του Ζολώτα (στο κομμάτι με την πλάγια γραφή) τις ελληνικές λέξεις και μετάφρασε το κείμενο.
2. Ανάλυσε την υπογραμμισμένη φράση.
3. Γράψε από ένα επιχείρημα για κάθε μία από τις ακόλουθες θεματικές προτάσεις:
 - Ο δανεισμός μεταξύ των γλωσσών δεν κακοποιεί τις γλώσσες, αλλά τις εμπλουτίζει.
 - Δεν υπάρχουν ανώτερες και κατώτερες γλώσσες.

εξάντας

Θεωρία: Γλωσσικός δανεισμός – Συνώνυμα/Αντώνυμα – Εισαγωγή αναφορικών προτάσεων

4. Στο παρακάτω κείμενο αντικαταστήστε το “που” με το “ο οποίος, η οποία, το οποίο” στη σωστή πτώση (με ή χωρίς πρόθεση):

- Ποιος ήταν αυτός που μιλούσες στην πλατεία πριν;
- Αυτός ήταν ο Γιώργος, που ο μεγάλος αδερφός του είναι συμμαθητής μου στο φροντιστήριο.
- Και τι λέγατε;
- Μου έλεγε ότι με είδε στον ύπνο του. Η σκέψη που κυριαρχούσε στο μυαλό του από το πρωί ήταν να με συναντήσει και να μου το πει. Ήταν τρομαγμένος!
- Τι είδε δηλαδή;
- Είδε ότι ήμασταν μαζί σε ένα λιμάνι. Το πλοίο που θα ταξιδεύαμε δεν είχε έρθει ακόμα. Από τα μεγάφωνα ακούγονταν ότι ο καπετάνιος, που το προηγούμενο βράδυ είχε πει πολύ κρασί, δεν έδινε κανένα στίγμα του πλοίου. Ξαφνικά ένας άντρας μας πλησίασε και μου είπε “Ευχαριστώ”. Ο άντρας που με ευχαρίστησε ήταν ο καπετάνιος που τον ήξερα από προηγούμενο ταξίδι μου. Γύρισα και το είπα χαμηλόφωνα στον Γιώργο. Εκείνος άρχισε να ουρλιάζει “Ποιος κυβερνά το πλοίο;”. Το πλοίο ξαφνικά φάνηκε στον ορίζοντα. Κανείς δεν ήξερε ποιος ήταν αυτός που το είχε στον έλεγχο του. Τότε το πλοίο εξερράγη και σηκώθηκε ένα τεράστιο κύμα που μας παρέσυρε. Τότε ο Γιώργος ξύπνησε!
- Τρελό!!!

5. Σε όσες από τις ακόλουθες περιόδους εντοπίζετε συντακτικό πρόβλημα, αντικαταστήστε το “που” με την αντωνυμία “ο οποίος, η οποία, το οποίο” (με ή χωρίς πρόθεση) ή το “όπου”.

- Ο φίλος σου που σου μίλησα μένει στον δίπλα δρόμο.
- Φτάσαμε στο λιμάνι του Πειραιά που μας περίμενε το πλοίο.
- Το σπίτι του Κώστα που μου άρεσε πολύ κατεδαφίστηκε χτες.
- Τον κατάλαβαν από την προφορά του που ήταν χαρακτηριστική.
- Ο Γάλλος φίλος που γνώρισα τους γονείς του με κάλεσε στο σπίτι του.

6. [σελ. 43, Ασκ.4, Τετράδιο Εργασιών]. Βρείτε δύο συνώνυμα και δύο αντώνυμα για κάθε ένα από τα ακόλουθα λεκτικά σύνολα.

- α. αρχαίο μνημείο
- β. πλατιά λεωφόρος
- γ. επιβλητική πρόσοψη
- δ. ήρεμο ποτάμι
- ε. μοντέρνα γέφυρα
- στ. φωτισμένη νύχτα

7. Λύσε τις λεξιλογικές ασκήσεις των σελίδων 81-83 του σχολικού βιβλίου.

Παραγωγή υλικού: Ψύρρα Κάκια